

Indholdsfortegnelse

Nye initiativer skal skaffe 36.000 praktikpladser om året 1

Trepartsdrøftelser mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter resulterer nu for første gang i forpligtende aftaler, der skal rette op på manglen på praktikpladser.

Holdningen:

Kampen om gæren er aflyst . . . 4

Af LO's formand Hans Jensen

Et dyrt forslag - uden visioner . . 5

Venstre vil betale forældre for selv at passe deres børn, men det kan blive dyrt for samfundet, siger LO's næstformand Tine Auvig Brøndum. Ifølge LO's beregninger vil det koste over 3,3 mia. kr., blot fem pct. af familierne udnytter ordningen. Men det betyder også, at virksomhederne får endnu vanskeligere ved at skaffe den yngre arbejdskraft, som de har så hårdt brug for.

Praktikpladser

Nye initiativer skal skaffe 36.000 praktikpladser om året

De faglige udvalg og lokale uddannelsesudvalg kommer til at spille en afgørende rolle, når der i de kommende år skal skaffes ekstra praktikplads til omkring 2.000 nye uddannelsessøgende om året. Det er målsætningen og et af de konkrete resultater af et trepartssamarbejde mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter. Desuden skal der sættes effektivt ind over for frafaldet, der på nogle uddannelser betyder, at mere end hver tredje uddannelsessøgende forlader uddannelsen i utide. Målet er en halvering inden år 2004.

Mellem 9 og 15 pct. af de uddannelsessøgende - eller omkring 8.000 unge - får ikke den praktikplads, der er nødvendig for at komme videre med deres uddannelse. Halvdelen kommer derfor i skolepraktik, mens resten finder en anden uddannelse eller opgiver at fuldføre uddannelsen. Det helt grundlæggende problem er, at arbejdsgiverne simpelthen ikke opretter tilstrækkelig mange praktikpladser. Manglen på praktikpladser er et af de største problemer på uddannelsesområdet i disse år.

En ny aftale mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter vil nu forsøge at presse arbejdsgiverne til at oprette det nødvendige antal praktikpladser. Senest i år 2004 skal det samlede antal praktikpladser nå op på mindst 36.000 - desuden skal der sættes ind, så frafaldet fra uddannelserne mindst halveres.

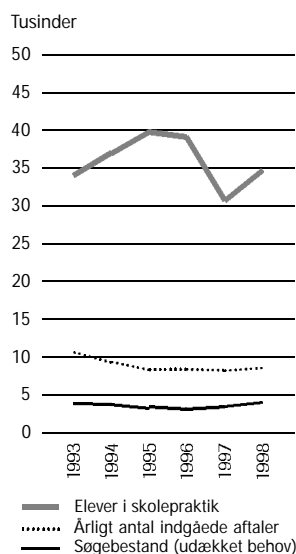
I erhvervsuddannelser skifter eleverne mellem skoleundervisning og praktik i virksomhederne. Det såkaldte vekseluddannelsesprincip, som er erhvervsuddannelsernes store styrke og i øvrigt vidt berømt i udlandet.

8.000 mangler praktikplads

- Men princippet skal jo virke - og det gør det slet ikke endnu. Der mangler ganske enkelt praktikpladser. Og dét skal der gøres noget ved nu, siger LO-sekretær Harald Børsting. Selv om langt de fleste elever finder en praktikplads, har der siden 1993 og frem til i dag konstant været mellem 9 og 15 pct. af eleverne, som ikke har kunnet finde en praktikplads. Halvdelen starter på et skolepraktik-forløb.

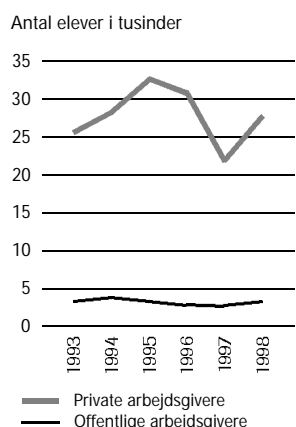
- Men faktum er, at vi står tilbage med omkring 8.000 elever, der ikke får en praktikplads overhovedet. I heldigste tilfælde finder de ud af at skifte uddannelse. Men alt for ofte forlader de unge uddannelsen og forsøger lykken på et arbejdsmarked, der i stadiet

Sådan fordeler eleverne sig i praktikperioderne

Kilde: Undervisningsministeriet.

Tilgangen af nye elever fordelt på offentlige og private arbejdsgivere

Kilde: Undervisningsministeriet.

stigende grad kræver en faglært uddannelse. Derfor er det glædeligt, at der nu er enighed mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter om, at der skal gøres noget ved problemerne, så der oprettes det nødvendige antal praktikpladser, siger Harald Børsting.

Først og fremmest skal skolerne i fremtiden være langt mere udfarende over for virksomhederne for at sikre, at de rent faktisk opretter praktikpladser. Men indsatsen skal også have som mål at informere virksomhederne om mulighederne for kombinationsaftaler eller delaftaler, hvor flere virksomheder kan gå sammen om at oprette praktikpladser.

Desuden skal de faglige udvalg og de lokale uddannelsesudvalg have bedre muligheder for at sikre en så god kvalitet i praktikundervisningen som overhovedet muligt. Det vil ske ved at give udvalgene mulighed for at trække på Undervisningsministeriets registrerings-systemer, så positive erfaringer bedre kan udveksles.

- Målet er klart: Senest om fire år skal der årligt oprettes 36.000 praktikpladser. Og selv om det primært er arbejdsgiverne, der skal levere varen, vil fagbevægelsen også tage sin del af ansvaret for at nå disse mål. For det første må de faglige udvalg og de lokale uddannelsesudvalg, hvor fagbevægelsen er repræsenteret, længere frem på banen. Desuden er det oplagt, at de forskellige fagforbund og deres lokalafdelinger har gode muligheder for at virke opsøgende over for virksomhederne og presse dem til at tage forpligtelsen til at deltage i uddannelsesindsatsen mere alvorligt, siger Harald Børsting og fortsætter:

- Gennem trepartsdrøftelserne om praktikpladsproblemerne har det også været et varmt debateme, hvorvidt den offentlige sektor ydede en tilstrækkelig indsats. Derfor er jeg glad for, at især kommunerne i sidste øjeblik koblede sig på aftalen og anerkendte, at også de har en forpligtelse til at oprette flere praktikpladser. Det kan virke underligt, at kommunerne i så lang tid har forholdt sig passive - og det vel at mærke i en tid, hvor den offentlige sektor skriger på arbejdskraft. Og i høj grad nye yngre medarbejdere.

Kvalitet i praktikken

Et andet problem er kvaliteten i praktikundervisningen, der er med til at fastholde et alt for stort frafald blandt eleverne.

Først og fremmest er det problematisk, at kun halvdelen af de 8.000 elever, der står uden en praktikplads, starter på skolepraktik-ordningen. Det medfører nemlig en stor risiko for, at resten helt forlader uddannelsessystemet og frister en usikker tilværelse på et arbejdsmarked, der risikerer at blive mindre rummeligt for lønmodtagere uden en faglig uddannelse.

Men også alt for mange forlader selve praktikperioden.

- Aftalen betyder, at der vil blive leveret en større og mere effektiv indsats for at fastholde eleverne i uddannelsesforløbene. Det kan være en god hjælp, hvis virksomhederne i deres personalepolitik brugte muligheden for at tilknytte en vejleder til den enkelte elev. Der skal værnes om eleverne. Det er jo alt andet lige virksomhedernes fremtidige kvalifice-

Udspil

rede arbejdskraft, der er tale om, siger Harald Børsting og slutter:

- Jeg håber meget, at aftalen vil føre til de ønskede resultater. Vi har nu nogle år til at vurdere indsatsen. Men der skal nås konkrete mål. Og det kan meget vel vise sig, at målene er sat for lavt. Er det tilfældet, ja, så må vi presse både regering og arbejdsgiverne til at sætte ind med mere effektive midler for at sikre det nødvendige antal praktikpladser. Men jeg vil gerne afslutte med at sige, at der faktisk er tale om en ambitiøs aftale, hvor arbejdsgiverne - både de private og de offentlige - for første gang har forpligtet sig til at løse praktikpladsproblemerne.

Yderligere information: LO-konsulent Astrid Dahl på telefon 35 24 61 53

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Harald Børsting på telefon 35 24 60 00

Holdningen

Kampen om gæren er afløst

Af LO's formand Hans Jensen

Sidste gang gik det galt og vi endte med at slås om gæren i supermarkedet. Denne gang bør det gå godt. Og tilmed indeholder de første forlig på industriens område et perspektiv, der lover godt for de kommende år. For lønmodtagerne vil den sjette ferieuge blive en realitet og pensionsindbetalingerne øges til ni pct. Desuden vil lønningerne stige - og hvis ellers den økonomiske udvikling fortsætter, ja, så er der også udsigt til, at lønmodtagerne via de lokale forhandlinger vil kunne sikre sig en reallønsfremgang. Og under alle omstændigheder er der i overenskomstaftalen indbygget en genforhandling af lønningerne for overenskomsternes fjerde år.

Først og fremmest er der grund til at nikke anerkendende i forhold den korte og effektive forhandlingsrunde, som skabte resultater allerede tre uger inde i det nye år. Solidt arbejde - og et udtryk for, at arbejdsgiverne denne gang har taget forhandlingerne mere alvorligt end sidste gang, hvor uviljen mod at nå resultater var afgørende for lønmodtagernes nej til forhandlingsresultatet.

Den sjette ferieuge, bedre pension og lønfremgang er elementer, som har haft toprioritet for medlemmerne. Aftalerne er blevet godt modtaget - og har allerede givet afgørende inspiration til de øvrige områder, hvor forhandlingerne endnu er i gang. Så denne gang er der håb om, at lønmodtagerne massivt vil bakke op omkring resultatet, når det sendes til urafstemning.

Et af de vigtigste elementer i forligsaftalerne er overenskomsternes længde, der nu vil løbe i fire år. Man kan argumentere med, at det er lidt af en satsning. At man ikke kan overskue udviklingen fire år ud i fremtiden.

Netop derfor er det vigtigt, at der i aftalerne er indarbejdet en klausul, der fører til nye lønforhandlinger for overenskomsternes fjerde år.

Set fra LO's synspunkt er det spændende, at parterne har haft modet til at forpligte hinanden gennem 4-årige aftaler. Ikke fordi de har et behov for at gamble med fremtiden. Men derimod for at sikre en stabil udvikling på arbejdsmarkedet. Det vil om noget være med til at hjælpe virksomhederne til en mere langsigtet planlægning - noget der kan være med til at få endnu flere ledige kolleger i arbejde igen.

Hertil kommer, at overenskomsternes sociale kapitler vil gøre det lettere for lønmodtagere med nedsat erhvervsevne at komme ind på arbejdsmarkedet - eller fastholde tilknytning til arbejdspladsen.

Samtidig er det vigtigt, at vi nu kan se, at der indføres fuld løn under barsel.

Alt i alt er der tale om en linie i de overenskomstaftaler, der er indgået på nuværende tidspunkt, som peger i den rigtige retning. Der tegner sig et billede af en overenskomstfornyelse, der både er økonomisk ansvarlig og opfylder lønmodtagernes krav om større tryk og mere frihed.

Alligevel har de første kommentarer fra det politiske establishment, børshandlerne og især lederskribenterne på de borgerlige aviser udtrykt bekymring for, at overenskomsterne er for dyre og skulle påvirke den danske konkurrenceevne i negativ retning.

Denne analyse holder næppe vand. Man skal huske på, at den danske økonomi – og virksomhedernes konkurrenceevne – fortsat er grundlæggende sund og stærk trods det faktum, at de danske lønomkostninger i de senere år er steget lidt hurtigere end i de lande, vi sammenligner os med. Der er plads til mindre udsving. Og når opsvinget i Europa for alvor kommer i gang, vil det måske vise sig, at de danske lønninger kommer på niveau med resten af Europa - og måske endda lidt under.

Men før alle overenskomstområderne er forhandlet færdig, vil det være mere end almindeligt svært at spå om, hvorvidt overenskomsterne er for dyre eller billige.

Det vigtige signal lige nu er, at overenskomstforhandlingerne kører i et godt spor, der lover godt for de kommende år, hvor den enkelte lønmodtager vil få forbedret sine løn- og arbejdsvilkår, samtidig med at ledige kolleger får øget chancerne for at komme i arbejde igen.

Det eneste negative resultat er, at lagrene af gær ikke udmøntes i de store mængder hjemmebag, som vi oplevede i '98.

Børnepasning

Et dyrt forslag - uden visioner

Venstre vil betale forældre for selv at passe deres børn, men det kan blive dyrt for samfundet, siger LO's næstformand Tine Aurvig Brøndum. Ifølge LO's beregninger vil det koste over 3,3 mia. kr., hvis blot fem pct. af familierne udnytter ordningen. Men det betyder også, at virksomhederne får endnu vanskeligere ved at skaffe den yngre arbejdskraft, som de har så hårdt brug for

- Venstres forslag er ualmindelig dårligt timet i forhold til udviklingen på arbejdsmarkedet. Hvis forslaget går igennem, vil det ikke alene koste skatteyderne et milliardbeløb. Det vil også dræne virksomhederne for arbejdskraft på et tidspunkt, hvor efterspørgslen efter netop de yngre medarbejdere er større end nogensinde.

Det siger LO's næstformand Tine Aurvig Brøndum, som er formand for LO's ligestillings- og familiepolitiske udvalg. Hun mener, at partiet Venstre sender et helt forkert signal til vælgerne og de danske lønmodtagere med sit forslag om, at forældre skal have penge fra det offentlige for at gå hjemme og passe deres egne børn.

Venstres forslag om at lade pengene følge barne vil koste milliarder og trække folk ud af arbejdsmarkedet...

Nettoudgifter 1999

Udnyttelsesgrad	Pr. barn kr.	2,5 pct. Mio. kr.	5 pct. Mio. kr.
<i>Besparelser</i>			
Sparede nettoudgifter efter skat	22.100	190	380
<i>Omkostninger</i>			
Tilskud efter skat	18.800	160	330
Tab af skatteindtægter	194.000	1.690	3.370
I alt	212.800	1.850	3.700
Omkostninger (netto)	190.700	1.660	3.320

Kilde: Egne beregninger.

Ifølge LO's beregninger vil Venstres forslag koste samfundet knap 200.000 kr. pr. barn, som følge af tabte skatteindtægter i forbindelse med den lavere erhvervsdeltagelse. Hvis ordningen benyttes af bare fem pct. af de som er berettiget til at passe deres egne børn, vil den samlede pris for det offentlige være 3,3 mia. kr.

Det største problem er dog, at Venstre med forslaget trækker erhvervsaktive forældre ud af arbejdsmarkedet og dermed modvirker regeringens bestræbelser på at sikre den tilgang af arbejdskraft, som er nødvendig for både at fastholde den offentlige service og styrke dansk eksport på de internationale markeder.

Af samme grund vendte de øvrige borgerlige partier tommelfingeren nedad for det lovforslag, som Venstre netop har haft til førstebehandling i Folketinget. Ifølge forslaget skal forældre kunne få et kommunalt tilskud på op til den maksimale dagpengesats - 148.200 kr. årligt - hvis de bliver hjemme for at passe deres egne børn. Kun Kristeligt Folkeparti er parat til at støtte lovforslaget.

Behov for pasningsgaranti

Ifølge lov om social service må kommunerne maksimalt opkræve forældrene 30 pct. af den pris, det koster at drive en daginstitution. Resten skal det offentlige betale.

- Jeg ved ikke, hvorfor Venstre og de kristelige har så ondt af, at kommunerne yder tilskud til pasning af børn, hvis forældre er på arbejdsmarkedet. Der er i hvert fald ingen gode argumenter for, at de også skal betale til dem, der selv ønsker at gå hjemme, siger Tine Aurvig Brøndum.

Hun så hellere, at der blev satset på at sikre en reel pasningsgaranti i de kommuner, som stadig ikke kan tilbyde en vuggestue- eller dagplejeplads til alle børn, når forældrenes barselsorlov er opbrugt. Selv om regeringen har presset på for at få kommunerne til at øge antallet dagpasningstilbud, er mange forældre stadig henvist til at tage børnepasningsorlov i mindst 3-6 måneder, fordi der ikke er plads i vuggestue eller dagpleje.

Orlovsydelsen er kun på 60 pct. af dagpengene, og det er kun et mindre antal kommuner, der i dag yder tilskud til forældre på børnepasningsorlov.

- Alle forældre vil gerne være mere sammen med deres børn. Men for at få hverdagen til at fungere har de brug for gode og trygge pasningsordninger, hvor de små også kan møde andre jævnaldrende børn. Derfor er det ikke løsningen blot at give dem end en pose penge, så de selv kan blive hjemme og være hos det lille barn, siger Tine Brøndum.

Få fædre tager orlov

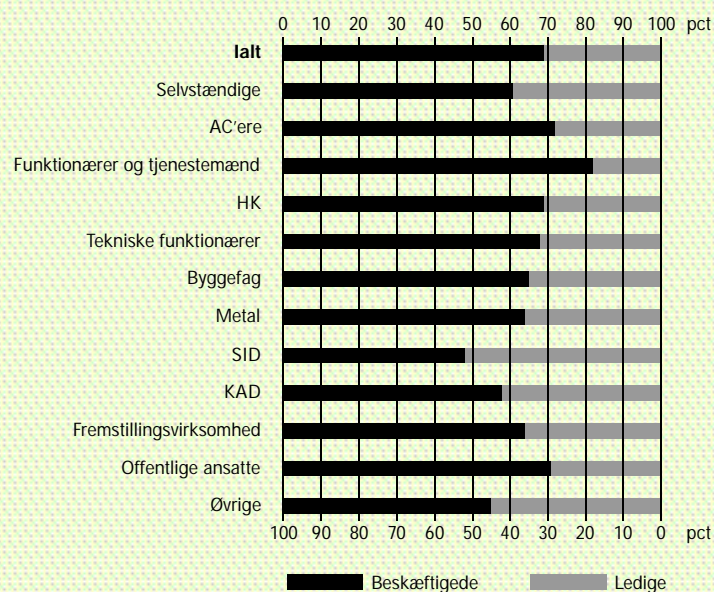
Hun frygter, at det fortrinsvis vil blive kvinderne, der henvises til igen at røre i kødgryderne. Sker det, er der risiko for, at ligestillingsprocessen på arbejdsmarkedet går i stå. I hvert fald viser brugen af børnepasningsorloven meget tydeligt, at det er kvinderne, det går ud over, når kommunerne ikke kan anvise en dagpleje- eller vuggestueplads efter endt barselsorlov.

De nyeste tal fra Arbejdsmarkedsstyrelsen dokumenterer, at det fortsat er et særsyn, at fædre vælger at tage orlov for at passe deres børn i hjemmet. I perioden januar til oktober 1999 var der 33.977 forældre på børnepasningsorlov, og af dem var kun otte pct. fædre, mens det i 92 pct. af tilfældene var mødrene, der påtog sig denne opgave.

Især i barnets første leveår er der en tendens til, at moderen går på orlov fremfor faderen. Ifølge de nye tal er der 11 kvinder for hver mand på børnepasningsorlov.

Fordelingen på køn var den samme, hvad enten forældrene var ansat i den private eller

Flertallet af forældrene på børnepasningsorlov tager orlov fra beskæftigelse...

Kilde: Arbejdsmarkedsstyrelsen.

den offentlige sektor. Forholdsmæssigt er der dog flere forældre, der går på børnepasningsorlov i den offentlige sektor end i den private.

Det fremgår af LO's velfærdsdatabase, som også viser, hvordan fordelingen er mellem ledige og beskæftigede. Langt hovedparten - nemlig 69 pct. - af de forældre, der går på børnepasningsorlov, er i beskæftigelse, mens 31 er ledige medlemmer af en a-kasse.

Nye undersøgelser

De første erfaringer fra Norge tyder heller ikke på, at der er positive effekter for ligestillingen ved at betale forældre for at være hjemme hos børnene. I forbindelse med at landet fik en ny regering med det kristelige folkeparti i spidsen, blev der i efteråret 1998 gennemført en lov om kontantstøtte, der giver forældrene mulighed for selv at blive hjemme og passe deres småbørn.

Først for nylig er der sat mere gennemgribende undersøgelser i gang, som skal fastslå, hvilken betydning kontantstøtteordningen har haft for beskæftigelse og ligestilling i Norge. Indtil nu er der kun gennemført enkelte undersøgelser, som fortrinsvis ser på, hvem og hvor mange der har benyttet den ny ordning.

Ifølge Statistisk Sentralbyrå har tre af fire forældre sagt ja til at modtage kontantstøtte. I Norge er det kun en fjerdedel af de mindre børn, der går i børnehave, og hovedparten af disse passes kun i op til 32 timer om ugen. I mange tilfælde er en børnehaveplads ikke inden for rækkevidde på grund af de store geografiske afstande.

Traditionelle kønsroller

Undersøgelserne tyder på, at kontantstøtten har været attraktiv især for kvinder, som har en kortvarig eller ingen uddannelse, og som i forvejen arbejder på deltid eller går ledige. Kvinder med skæve arbejdstider og aften/natarbejde har vist større interesse for ordningen end kvinder med fuldtidsarbejde i dagtimerne. Samtidig fremgår det, at mænds beskæftigelse slet ikke har været påvirket af, at ordningen er indført.

I praksis har kontantstøtten ført til, at mange kvinder har nedsat deres daglige arbejdstid. Til trods for det er tilfredsheden større blandt de forældre, der har været så heldige at få en børnehaveplads til deres børn.

Det slår igennem, at mange kvinder gerne vil gå hjemme, og at kontantstøtten nu giver dem økonomisk mulighed for at få opfyldt dette ønske. Til gengæld er der ikke tegn på opbrud i arbejdsfordelingen i familien, som bygger på, at moderen tager sig af de fleste opgaver i hjemmet.

- De norske erfaringer tyder på, at hvis der betales tilskud til pasning af egne børn, så vil det tiltrække kvinder med lav uddannelse og deltidsarbejde, som vil vælge at blive hjemme fremfor at gå på arbejde. Det vil styrke det traditionelle kønsrollemønster, og det vil svække disse kvinders fremtidige muligheder på arbejdsmarkedet. Derfor er det ikke den rigtige vej at gå, siger Tine A. Brøndum.

Alle skal yde en indsats

Hun mener, at Venstre og Kristeligt Folkeparti er ude i et ideologisk ærinde, når de på denne måde forsøger at genoplive den gamle husmoderrolle. Men den er tiden uigenkaldeligt løbet fra, siger LO's næstformand, der har en helt anden vision for fremtidens arbejdsmarked:

- Alle børnefamilier kan have brug for et pusterum i en stresset hverdag. Derfor er der mere perspektiv i, at børnepasningsorloven fra 1. januar er blevet mere fleksibel, og dermed mere attraktiv for både fædre og mødre - uanset hvilket job og hvilken uddannelse de har. Det vil give kvinder og mænd mere lige vilkår såvel i arbejdslivet som i familielivet.

Men det er vigtigt, at vi ikke skubber de svageste kvinder ud af arbejdsmarkedet ved at betale dem for at gå hjemme som i Norge. I stedet må vi støtte dem i form af uddannelse, bedre arbejdsmiljø og mere familievenlige arbejdsforhold, så de stilles mere lige i forhold til andre lønmodtagere. Samfundet har ikke råd til at se væk fra en stor medarbejdergruppe, når vi ved, at der i de kommende år bliver brug for, at alle yder en indsats på arbejdsmarkedet, tilføjer Tine Brøndum.

Yderligere information: LO-konsulent Jette Lykke på telefon 35 24 61 57

Yderligere kommentarer: LO's næstformand Tine Auvig Brøndum på telefon 35 24 60 00